Infografiki historyczne. Stulecie obrony polskości Lwowa

Koniec monarchii (1)

Ukraiński zamach 1.11.1918 (2)

Pierwszy tydzień (3)

Walki miejskie (4)

Odsiecz (5)

Walki w Galicji (6)

Oblężone miasto (7)

Pamięć (8)

31 października 1918 r. wyzwolono Kraków, Tarnów i Nowy Sącz. Dzień po dniu odradzało się niepodległe państwo polskie. Austriackie władze usuwano w całej Galicji oraz w innych krajach koronnych, w których słowiańskie narody dążyły do niepodległości. Świętowali Czesi oraz Słowacy, radowali się Chorwaci, Serbowie i Słoweńcy. Pod naporem włoskich bagnetów rozsypała się wielonarodowa armia cesarsko-królewska.

Nie wszędzie jednak tworzenie nowych państw przebiegało pokojowo. O przynależności Lwowa rozstrzygnąć miała polsko-ukraińska wojna, która rozpoczęła się nocą 1 listopada 1918 r. O miasto musiały walczyć Lwowskie Orlęta (polska młodzież gimnazjalna), oddając życie jako dowód miłości do ojczyzny.

Z końcem października Polska Komisja Likwidacyjna, objęła władzę w wyzwolonym spod władzy Austriaków Krakowie i zamierzała uczynić to również we Lwowie. Ukraińcom udało się jednak ubiec Polaków. Korzystali z cichego przyzwolenia austriackiego zaborcy, który celowo przerzucał w kierunku miasta formacje złożone z Ukraińców, a te o przewadze Polaków kierował na front włoski.

We Lwowie 31 października 1918 r. przebywało 1500 żołnierzy ukraińskich, co znacznie ułatwiło im realizację zamierzonego celu. W tym samym czasie było tu zaledwie kilkuset polskich wojskowych, wywodzących się z szeregów Polskiej Organizacji Wojskowej, Polskiego Korpusu Posiłkowego i Polskich Kadr Wojskowych.

Trzeba przyznać, że Polacy zlekceważyli przeciwnika, mimo doniesień wywiadowczych i pogłosek szerzących się w mieście. Przedstawiciele wspomnianych organizacji nie potrafili się porozumieć i wyłonić jednolitego dowództwa ani przeprowadzić akcji uprzedzającej. Zagrożenie zlekceważył też szef lwowskiej policji, Józef Reinlender, który na wiadomość, że Ukraińcy zajmują miejskie automobile, nie przerwał partii preferansa w miejskim kasynie.

W nocy z 31 października na 1 listopada 1918 r. Ukraińcy zajęli we Lwowie wszystkie ważne obiekty, z wyjątkiem lotniska na Lewandówce. Ranek Wszystkich Świętych zgotował Polakom przykrą niespodziankę. Z gmachów publicznych zwisały żółto-niebieskie flagi, ulice patrolowali uzbrojeni ukraińscy żołnierze, którzy nierzadko z użyciem broni rozpędzali gromadzących się przechodniów.

„Nastroje były doskonałe, a morale wysokie” – to zdanie określa stan sił polskich, których opór w pierwszym tygodniu walk we Lwowie okrzepł, a stały dopływ ochotników pozwolił na częściowe przejście do ofensywy. Przeciwnik był trudny, bo do Lwowa przybyły posiłki ukraińskie złożone ze strzelców siczowych, zaprawionych w bojach na froncie I wojny światowej. Siły się wyrównały, choć po stronie polskiej pojawiło się po raz pierwszy lotnictwo z biało-czerwonymi szachownicami na kadłubach samolotów.

Na początku drugiego tygodnia walk polscy obrońcy Lwowa przypuścili atak na gmach Sejmu Krajowego, który okupiono dużymi stratami. W działaniach wziął udział zbudowany przez Polaków wóz pancerny „Tank Piłsudskiego”. Tymczasem 10 listopada do Przemyśla podchodziła polska odsiecz, która bardzo szybko wyparła siły ukraińskie z miasta. Z kolei we Lwowie Ukraińcy otrzymali kolejne wsparcie z Naddnieprza. W Warszawie 11 listopada władzę nad wojskiem przejął Józef Piłsudski.

„Kochany tatusiu! Idę dzisiaj zameldować się do wojska. Chcę okazać, że znajdę na tyle sił, by móc służyć i wytrzymać. Obowiązkiem też moim jest iść, gdy mam dość sił, a wojska braknie ciągle dla oswobodzenia Lwowa. Z nauk zrobiłem już tyle, ile trzeba było” – to list, który zostawił 14-letni Jurek Bitschan, idąc do walki w oddziale obrońców Lwowa por. Petriego.

Jako opiekuna Jurek dostał chor. Aleksandra Śliwińskiego. Początkowo stał na warcie, jednak gdy rano, 21 listopada 1918 r., rozpoczęła się walka na cmentarzu Łyczakowskim, ruszył wraz ze swym oddziałem do ataku na pozycję Ukraińskich Strzelców Siczowych, w koszarach przy ul. św. Piotra.

Polski atak załamał się, a wielu żołnierzy odniosło ciężkie rany. Jurkowi pociski artyleryjskie zraniły obie nogi. Dotarł do niego sanitariusz, ale ostrzał był tak silny, że nie można było

wynieść rannego chłopca z pola walki. Sanitariusz, który sam został ranny, zdołał jedynie przykryć 14-latka płaszczem i schować między nagrobkami.

Na drugi dzień, gdy walki ustały, odnaleziono Jurka. Martwego. Obok spoczywał jego opiekun. Pogrzeb w asyście wojskowej odbył się 26 listopada 1918 r. Ciała obu obrońców Lwowa złożono we wspólnym grobie.

Szósta z serii ośmiu infografik opowiada o sytuacji panującej w listopadzie 1918 r. w Galicji.

Siódmą infografikę zatytułowaliśmy „Oblężone miasto”. Mimo oswobodzenia Lwowa w listopadzie 1918 r. przez polską odsiecz, siły Ukraińskiej Armii Halickiej wciąż prowadziły ataki na pozycje obrońców. Żadna ze stron nie mogła zdobyć przewagi na froncie, a jedyna droga do miasta wzdłuż linii kolejowej z Przemyśla była wciąż zagrożona. Mieszkańcy Lwowa cierpieli z powodu głodu, chorób i mrozu. Ukraińcy zniszczyli wodociągi miejskie i elektrownię. Los polskich jeńców w ukraińskiej niewoli był bardzo ciężki. W obozie w Kołomyi na skutek złych warunków i głodu wybuchła epidemia tyfusu. Dochodziło do zbrodni dokonywanych na cywilach i żołnierzach przez żołnierzy UAH.

Walki o Lwów były jednym z pierwszych starć w obronie granic II Rzeczypospolitej. Brali w nim udział zarówno lwowianie, jak i przybywający z różnych rejonów Polski ochotnicy. Pierwsze wsparcie obrońcy Lwowa uzyskali z Małopolski. W walkach życie straciło kilka tysięcy kobiet, mężczyzn i dzieci. Poświęcono im wybudowany w 1926 r. Cmentarz Obrońców Lwowa, dziś nazywany Cmentarzem Orląt Lwowskich. Pozostaje on sanktuarium, często odwiedzanym przez Polaków podróżujących po Kresach.

Prezentujemy ostatnią infografikę o obronie Lwowa, zatytułowaną „Pamięć”, która w całości poświęcona jest Cmentarzowi Obrońców Lwowa.

PLIKI DO POBRANIA

Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (1) (pdf, 8.05 MB) 31.10.2018 19:00
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (2) (pdf, 9.73 MB) 01.11.2018 19:04
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (3) (pdf, 8.55 MB) 07.11.2018 21:33
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (4) (pdf, 8.59 MB) 04.08.2019 17:42
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (5) (pdf, 16.92 MB) 21.11.2018 18:11
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (6) (pdf, 13.9 MB) 02.12.2018 16:44
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (7) (pdf, 14.24 MB) 17.12.2018 22:36
Stulecie obrony polskości Lwowa. Infografika historyczna (8) (pdf, 18.98 MB) 03.01.2019 19:09